

פרקים מתוך ספר שאלת החיים

עלון מס' 1

הערות והארות יתקבלו בברכה
משה קליין - רח' חגי 8, ב"ב טל' 052-7134545
yomam24@gmail.com

לחץ לשיעורים
נוספים לצפייה

לעילוי נשמת ר' נפתלי הרץ בן ר' משה יעקב קליין ז"ל

לחץ לשיעור
בנושא זה

פרשת ואתחנן

"ונשמרתם מאד לנפשותיכם וגו'.." (דברים ד, טו)

שמירת הגוף והנפש

עוד כתב: אין צריך לומר שישמור עצמו מהמאכלים המזיקים, ומי שאוכלם לתאוותו הרי זה פושע (ב) [ממשיך הראב"ד: "ואין צ"ל שישמור האדם את עצמו מן המאכלים שהוא מכיר שהן מזיקין אותו, כי האוכל מאכלים המזיקים אותו ואפשר לו זולתן, הרי זה פושע בגופו ופושע בנפשו, מפני שהוא הולך אחר תאוותו ואינו חושש על אבידת גופו, והיא דרך היצה"ר ועצתו הסכלית להסיתו מדרך החיים אל דרך המוות. וידע כל חי מדבר, שאין דרך ליצה"ר עליו אלא מדרך ההיתר, ופתח דרכו מן המותר אצלו, ואם ישמור את הפתח אינו צריך שימור אחר. וכבר ערכתי הכל לפניך בתחלת השער הזה, כי דרך היועץ הבליעל הוא מיעצו למלאות תאוותו מן המותר לו, ואחרי הרגילו אותו למלא תאוותו בהיתר, והשיא את נפשו להיות שוקקה כל עת ולהיותה עורגת אל רעבונה, אז יסיתנה אל האסור הקל, ומן הקל אל החמור כאשר אמרתי לך. ועל זה הזהר

כתב הראב"ד: הדרך להישמר מהיצה"ר המפתהו לאיסור, היא הגבלת עצמו בדברים המותרים (א) איתא בראב"ד (בעלי הנפש שער הקדושה): "...ואני רואה הגדר הגדול והשמור המעולה, והדרך הטוב להכנעת היצר, הוא רעבון הנפש ממועוט הנאותיה ותענוגיה במאכל ובמשתה, רק שיהנה מן הריח הטוב ורחיצת החמין לפי שהחמין ערבין עליו. והמאכל המעט שיאכל, יהא מתוקן ומתובל יפה, בעבור אשר יערב עליו ותהיה נפשו מקבלתו ומתפייסת במועט ממנו. ולעולם יניח מעט מכדי צרכו ומהשלמת תאוותו. ולא ישתה יין כי אם מזוג מזוג יפה, כדי שלא תטרף דעתו עליו, ועל זה אמרו רבותינו ז"ל (גיטין ע). 'סעודה שהנאתך משוך ידך ממנה'. ושתי תקנות גדולות יש בעניין הזה, האחת שלא תזיקנו אכילתו. והשנית, כי היא כניעת היצר ושברון התאוה. וכמו שאמרו בסעודה, כן הדרך לכל הנאות העולם ותענוגיו, שלא ימלא האדם מהם כל תאוותו."

לחץ לשיעורים
נוספים לצפיה

לחץ לשיעור
בנושא זה

הריטב"א (שם, ד"ה "ואמרינן עצמו"), הוסיף: "שלא יעמוד במקום סכנה ושלא יאכל ושלא ישתה דברים הרעים... שכל האזהרות מעניין אחד הם לשמור את עצמו" (וכתב שם דלכן לא הוי לאו שבכללות, ויקבל מלקות אם לא ישמר).

דעת השבט הלוי עפ"י האג"מ: דבר שמזיק למיעוט אנשים, ורוב אנשים רגילים בזה ואינו מסכנם, אי אפשר לאסרו על הכל

ה) ועיין בשו"ת שבט הלוי (חלק ח, סימן רנא, ס"ק ו), שכתב: "שאלה: בעניין שמירת הבריאות מביא מע"כ מתשובת אגר"מ (חו"מ, ח"ב, סימן עו), שההימנעות ממאכלים בלתי בריאים רק ראוי להמנע מהם אבל אין בהם גדר איסור, ולכאורה לא משמע כן בריטב"א (שבועות לו). שכתב, דהלאו של 'ונשמרתם' כולל גם שלא יאכל ולא ישתה דברים רעים ומשמע דהעובר ע"ז עובר באיסור דאורייתא. ולפי"ז, האם יש חיוב דאורייתא לשמוע בקול הרופאים ביחס לדרכי הנהגה בריאותית, המאכלים ומשקים וכיו"ב.

תשובה: לפי דעתי נדון האגר"מ שזכר כבודו אינו מעין נדון דברי הריטב"א, שהריטב"א איירי מדברים הרעים לאכילה ושתיה ומוחזקים ומועדים לכך להזיק לכולם או לרובם עכ"פ, והאג"מ איירי באוכלים שלרובא דאינשי הם הנאה ממש, אלא דאיכא מיעוט שניזק מזה אעפ"י שנהנה.

[הנה כבוד השואל השיב על דברינו דאם מזיק אפילו מיעוט היזק של פיקו"נ, א"כ איך אפשר לקבוע דאזלינן בזה בתר רובא, אבל כוונתי פשוטה דאנו מדברים על אוכלים ומשקים דלרובא דאינשי דרכם בכך, ויש מיעוט הניזק נזק חמור מהם, דודאי לאותו מיעוט אסור לאכול

בהיתר, ואם תגדור בו את עצמך ותמעט תאותך מן המותר לך מובטח אתה שלא יסיתך עוד יצרך אל האסור, כי אם יעלה על לבך דבר אסור, מיד אתה נושא קל וחומר לעצמך: במותר לי נאסרתי, באסור לי לא כ"ש?! וכיון שאתה נושא ק"ו זה עליך, מובטח לך שאתה פורש מן ההרהור וכ"ש מן המעשה", עכ"ל הראב"ד.

ויש כאן פשיעה כפולה: בגופו, שמזיקו. ובנפשו, שמסור ביד יצרו שיכול להסיתו לעבירה

ג) וכתב על דבריו בשו"ת משנה הלכות (חלק ט, סימן קסא): "והנה ביאר לן הראב"ד, דהאוכל דברים המזיקין אותו ואפשר לו זולתו, הרי הוא פושע בגופו ופושע בנפשו. והיינו שני דברים, פושע בגופו, שהרי מזיק עצמו בגשמיות וגופו נתקלקל. ופושע בנפשו, שכיון שדבר זה מזיק לו והוא אוכלו, ע"כ שהוא מחמת התאוה שיש לו ושולטת עליו, והולך אחר תאוותו ויצרו הרע, נמצא שיש בזה איסור שני שהולך אחר תאוותו והוא דרך היצה"ר, ועי"ז יסיתנו לשאר עבירות".

מקור האיסור שלא לאכול מאכלים הרעים לבריאות: "רק השמר לך ושמור נפשך מאד"

ד) ומקור האיסור לאכול מאכלים המסכנים את בריאותו, הוא ממה שכתוב בפרשת ואתחנן (פרק ד, פס' ט): "רק השמר לך ושמור נפשך מאד", ובגמרא (שבועות לו.), למדו מהפסוק הזה, שהצטוונו לשמור נפשנו. ובכלל זה, שלא לקלל עצמנו. וחיוב שמירה זאת הוא איסור לאו, וכדברי אבין אמר רבי אילעא, דאמר: כל מקום שנאמר 'השמר', 'פן', ו'אל' - אינו אלא לא תעשה! והכא הרי כתיב: 'השמר לך'. **ובחידושי**

לחץ לשיעורים
נוספים לצפיה

לחץ לשיעור
בנושא זה

ויתסרו מטעם אל יעמוד אדם במקום סכנה, רק כיון דכבר דשו בו רבים מותר", עכ"ל.
ועיין בשו"ת שם אריה (סימן יז) דבכל דבר שהוא צורך העולם מותר ליכנס לסכנה. וראה עוד בשו"ת חלקת יעקב (ח"ג, סימן יא), שכתב: "דיוולדת אנו מחשבין למסוכנת... וכי יעלה על הדעת לומר, דאשה אינה רשאית לינשא ולהוליד בנים מפני שמכניסה עצמה לסכנה להיות יולדת, אלא מאי, כך הוא פתקא של חוה, שנאמר לה, 'בעצב תלדי בנים', וכך הוא מנהגו של עולם, וכיון דדשו בו רבים, שומר פתאים ה'", עכ"ל.

דעת הרמב"ם: מותר למינקת לאכול דברים הרעים לחלב, ואינה צריכה לחוש לטענת הבעל שימות הוולד (ז) כתב הרמב"ם (הלכות אישות, פרק כא, הלכה יא), וז"ל: "האשה כל זמן שהיא מניקה את בנה, פוחתין לה ממעשה ידיה, ומוסיפין לה על מזונותיה יין ודברים שיפים לחלב. פסקו לה מזונות הראויות לה, והרי היא מתאוה לאכול יותר, או לאכול מאכלות אחרות מפני חולי התאוה שיש לה בבטנה, הרי זו אוכלת משלה כל מה שתרצה, ואין הבעל יכול לעכב ולומר שאם תאכל יותר מדאי או תאכל מאכלים רעים ימות הולד, מפני שצער גופה קודם".

הטור הקשה על הרמב"ם, מברייתא מפורשת, שאסורה בדברים הרעים לחלב (ח) והטור (אבן העזר, סימן פ) כתב על דברי הרמב"ם: "ואינו נראה כן דתניא פסקה קימעא אוכלת הרבה ולא תאכל דברים הרעים לחלב".

ולהנות מדין 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', אבל לסתם אנשים אין ביכולתנו לאסור בשביל זה, דהא יש הרבה מאכלים רגילים מעולם, דלרובא דרובא דאינשי הם בריאים, אבל מ"מ יש מיעוט הניזק מהם אפילו בגדר ספק סכנה, מכ"מ אין משפיע כלום על היתר הרוב, לאפוקי ממש"כ הריטב"א דהוא מיירי דאוכל בודאי מאכלים רעים המזיקים. מיהו מה שפקפק כבוד השואל על בעל אגר"מ שמקיל בזה גם לעניין עישון סיגריות עדיין צ"ע", עכ"ל השבט הלוי.

ולשון האג"מ (הנ"ל) הוא: "נראה פשוט, דבדבר דאיכא הרבה שלא קשה להו לבריאותם כלום, כגון הרבה מיני אוכלין שהאינשי נהנין מהם ביותר, כבישרא שמנא ודברים חריפים ביותר, אבל קשה זה לבריאותן של כמה אינשי, ליכא בזה איסור מלאוכלן מצד חשש סכנה מאחר דהרוב אינשי לא מסתכנין מזה...", וע"ע בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ב, סימן נג), דאסור לאכול כל דבר המזיק לאיזה מחלה אף שאינה מחלה מסוכנת.

מותר לעשות דבר שהוא מזדך העולם, אע"פ שיש בו סיכון, דשומר פתאים ה'

(ו) וע"ע בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ה, סימן לה), שכתב: "והרי מצינו שיורדי הים צריכים להודות... משום דשכיחא סכנתא, ומ"מ ודאי מותר לירד בים ולא מיקרי מאבד עצמו לדעת... הרי חזינן שמותר להכניס א"ע בחשש סכנה היכא שאינו רק חשש בעלמא...", עכ"ל.

וכתב בשו"ת חלקת יעקב (ח"ג, סימן יא, ס"ק ח): "וכי יעלה על הדעת לאסור ע"פ דין תורה לנסוע באוויטא או באווירון, אף שענינו רואות ויודעים מכמה אסונות ומקרים רעים דמתרחשו כמה פעמים עם נוסעים הללו,

לחץ לשיעורים
נוספים לצפיה

לחץ לשיעור
בנושא זה

הבית שמואל יישב דעת הרמב"ם, שפסק כר' יוסי שצער עצמו קודם לחיי אחרים, אבל תמה מנ"ל לפסוק נגד חכמים

יב) והבית שמואל (שם), יישב קושיית הח"מ, וז"ל: "אפשר לומר, אף על גב דמגיע לולד ספק סכנה, מ"מ מותרת לאכול, כמו שאיתא בש"ס נדרים (פ:): 'כביסתם וחיי אחרים, כביסתם קודם'. אף על גב דאינו אלא צער! מיהו שם רבי יוסי ס"ל כן, ורבנן פליגו ע"ז, וס"ל חיי אחרים קודם, ומנ"ל לרמב"ם לפסוק כר"י?!", עכ"ל.

האחיעזר ביאר, שמדובר שאפשר למוסרו למינקת, רק הבעל רוצה שתניק בעצמה לחסוך שכר המינקת, ובזה פסק הרמב"ם דצערה קודם

יג) ובשו"ת אחיעזר (ח"ג, סימן טז) ביאר, דע"כ לא מיירי במסכנת הולד ממש, דהרי ודאי תתנהו למינקת, ולא תניק בעצמה להביאו לידי סכנה, אלא כיון דמזכויות הבעל שתניק את בנו, וע"י אכילתה מונעת היא ממנו זכות זו, שלא תוכל להניקו ויצטרך ליתן שכר מינקת ולא כל כמינה להפסידו, וע"ז פסק הרמב"ם שאינו יכול לעכב, דצער גופה קודם, והיינו דהוא קודם לזכות הבעל דהנקה. ולפי"ז מובן הטעם שהקשו המ"מ והר"ן והטור על הרמב"ם מהברייתא שלא תאכל דברים הרעים דמיירי מזכויות הבעל, ולא הקשו בפשיטות האסור להביא התינוק לידי סכנה.

הבית אפרים יישב דעת הרמב"ם, שרק הבעל טוען לסכנת הוולד, והאמת היא שהוא רק מיחוש לו, ומיחוש חולי תאוותה קודם

יד) ועיין בשו"ת בית אפרים (אה"ע, סימן סו) שכתב: "...ומ"ש הרמב"ם ואין הבעל יכול לעכב ולאמר אם תאכל יותר מדאי או מאכלים רעים ימות הוולד פשיטא שלא בדרך ודאי קאמר אלא בדרך אפשריות שיכול

הכס"מ מיישב, שהרמב"ם מפרש את הברייתא, בדיוק להפך מהבנת הטור, ולכן מותר לאשה לאכול דברים הרעים לחלב

ט) והכסף משנה (הלכות אישות, פרק כא), יישב את דעת הרמב"ם: "לכן נ"ל, דמשום דברייתא הכי איתא: 'פסקו קימעא, אוכלת הרבה. ולא תאכל דברים הרעים לחלב', מפרש רבינו דה"ק: אם פסקו לה מזונות הראויים לה, והיא רוצה לאכול יותר, אוכלת, ואין אבי הבן יכול לעכב עליה, ואף על פי שהמאכל המרובה מזיק לולד. וטעמא הוי ודאי, משום דצערא דגופה עדיף. א"כ סיפא דברייתא דקתני, ולא תאכל עמו דברים הרעים לחלב, א"א לומר דאינה רשאה לאכול דברים הרעים לחלב קאמר, דהא קתני רישא דרשאה לאכול הרבה יותר מכדי צרכה, ואין לך דבר שמזיק יותר מאכילה גסה! הילכך על כרחך לומר, דה"ק: אוכלת הרבה אם תרצה, ואינו יכול לעכב עליה. וכן אינו יכול לעכב עליה שלא תאכל דברים הרעים לחלב".

השלחן ערוך הביא את שתי הדעות

י) והשלחן ערוך (אבן העזר, סימן פ, סעיף יב) כתב: "פסקו לה מזונות הראויים לה, והרי היא מתאוה לאכול יותר, או לאכול מאכלות אחרות, יש מי שאומר שאין הבעל יכול לעכב, מפני סכנת הולד, שצער גופה קודם. ויש מי שאומר שיכול לעכב".

החלקת מחוקק תמה: איך יתכן לסכן הוולד משום צער היולדת

יא) והחלקת מחוקק (סימן פ, ס"ק כב), תמה: אם לולד ספק סכנה, ולה אין סכנה רק צער, מהי תיתא דמכח צער תסכן הולד?! ואם גם לה סכנה, לא ידעתי מי שחולק ע"ז דחיייה קודמין בודאי! וצ"ע".

לחץ לשיעורים
נוספים לצפיה

לחץ לשיעור
בנושא זה

**י"א שאין זה סכנה טבעית, ולכן יש לחוש גם בנהרג
שלא ממחלה מדבקת**

טז) ובספר כורת הברית (קונטרס נוטפות מור, אות נא), הסביר זאת לא בדרך טבעית, אלא בדרך אחרת עי"ש, ולכן אסר אפילו כשנהרג (ולא מת ממחלה מדבקת).

**נחלקו האחרונים, האם רק מה שלבש החולה מסוכן
יז)** ועיין בשו"ת עצי הלבנון (יו"ד, סימן מז) ושוב כתב כך במקור החסד, שנאסר רק מנעלים שהיה לבוש בהם בשעת הפטירה. ובמשמרת שלום (הלכות שמחות, ערך ס, אות יא) כתב, שאסור גם אם היה לבוש בהם בעת חוליו, דאולי נדבק ונבלע בעור זיעת החולי, וכ"כ בשו"ת שאילת שמואל (סימן עד), וכ"כ בשו"ת יביע אומר (ח"ג יו"ד סימן ה). ואילו בטהרת המים (מערכת ס אות סב) כתב, שאסור אף שהמת עדיין לא לבשם כלל.

**האג"מ מבאר, דהסכנה הוא מחשש הידבקות ממחלת
המת, והקשה לפי"ז, איך משמע בגמרא שמתר למכור
סנדל בהמה שמתה, אם מודיע לקונה
יח)** ועיין בשו"ת אגרות משה (יורה דעה, חלק ג, סימן קלג), שדן לגבי לבישת מנעלים שהיו של מת, וכתב: "...דאסר ר"י החסיד מנעלים של מת, משום דמגמ' זו דחולין (צד). שמעינן שיש לחוש בעור מתה, לשמא מתה ע"י נשיכת נחש, אף שהוא מיעוטא דמיעוטא, משום דלסכנה יש לחוש אף לדבר שלא מצוי כלל, לכן אסר ללבוש גם מנעלים של אדם שמת, דשמא מת ממחלה מתדבקת, ואף שלא שכיחא שלא ידעו שהיה חולה במחלה מתדבקת, מ"מ הא יש לחוש לסכנה גם לדבר שלא מצוי, אבל א"כ הוא דוקא בלא ידוע ממה

להיות שיסובב מזה חלישות הוולד ואפשר שיסתכן וימות אבל מ"מ אין זה ברי היזקא... אבל גם אינהו מודה אי בריא לן דהתינוק יבוא עי"ז לסכנה והאשה לא יהיה לה רק צער בעלמא שיש לעכב על ידה כדי לקיים נפש הילד וכמ"ש הח"מ...". עכ"ל. כלומר דמ"ש הרמב"ם שימות הולד, היינו שהבעל הוא שטוען ואומר כן, ולא נתברר לנו באמת שהוא חשש סכנה, ואינו אלא מיחוש בעלמא, וכיון שגם היא חולה, וכלשון הרמב"ם "מפני חולי התאוה", וחוששת לבריאותה, מיחוש בעלמא דידיה קודם למיחוש בעלמא של הולד. ועיין בשו"ת דברי חיים (אה"ע, סימן יח, ד"ה 'ובעניין', וסימן יט, שם).

**בספר חסידים כתב, דלבישת מנעלים של מת הוא
סכנה**

טו) וע"ע בספר חסידים (סימן תנד): "...לא יעשה אדם צדקה בדבר שיש בו סכנה לאחד. ניתנו לו מנעלים של מת, ורצה לתת אותם לעני, אמרו לו 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא פרק יט, פס' יח), אלא תמכרם לנכרי שלא יבא לידי סכנה שום יהודי, ויתן המעות לעני". והביאו בכף החיים (יו"ד, סימן קטז, אות קמא). וכתב הבכור שור (בע"ז כט), שהאיסור רק במנעלים ולא בשאר בגדים, וכן מצינו בברכות (נז:), שהרואה בחלום שנטל המת כלים מן הבית, הרי זה סימן רע לבית, ודוקא באופן שראה שהמת נוטל מנעלים, כי כל מה דלוקח המת מן הבית, מעלי לבית, חוץ ממסאנא וסנדלא.

לחץ לשיעורים
נוספים לצפיה

לחץ לשיעור
בנושא זה

הדין משתנה לפי כל אדם

כ) [וממשיך במשנת פיקו"נ:] "ויש להוסיף עוד בזה, דהבאנו לעיל (אות ז) בשם האג"מ, דיש דברים דלאדם אמיץ לא הוי סכנה, ולאדם דעלמא דפוחד ממילתא כיוצב"ז הוה בכלל סכנה, וכן הוא הנידון בסנדל בהמה שמתה, דאדם שאינו חושש מארס נחש שרי ליה ללבוש להאי סנדל, אבל לאדם שחושש מיניה הוה לגביה בכלל סכנה ופיקו"נ, ולכן מותר למכור סנדל דמתה כשאומר כן וחבירו אינו חושש מהכי, אבל אסור להטעות הקונה ולומר דהוה סנדל דשחוטה דנמצא דגורם סכנה לחבירו, והבן. שו"ר באגר"מ (חו"מ, ח"א, סימן קד), דמותר לאדם להסתכן מעט לצורך פרנסתו, וגם לסכן אחרים מדעתם, אבל שלא מדעת חבירו אין רשות להכניסו לשום חשש סכנה, והן הן הדברים", עכ"ל. ובסוף התשובה הביא האג"מ שבנוב"ת (יו"ד, סימן י) ג"כ פסק כן (לעניין להתפרנס מצידת חיות).

מת, דבידוע שמת ממחלה שלא מתדבקת אין לחוש... והנה לכאורה קשה, הא דתניא התם בחולין, לא ימכור סנדל של מתה בכלל של חיה שחוטה מפני ב' דברים: אחד מפני שמתעהו, ואחד מפני הסכנה. והא בשביל הסכנה יש לאסור אף כשיאמר לו שהוא סנדל של מתה, דאף שהלוקח לא איכפת ליה משום שאינו חושש למיעוטא, מ"מ כיון שבסכנה יש לחוש למיעוטא יש לאסור ליתן לו, דהרי אפשר שמשכנהו, שהוא אסור אף שהוא ברצונו, דאסור לאדם לסכן אף את עצמו, ונמצא שאיכא בזה איסור דלפני עיור בין כמדדרשו בין כפשוטו, דהא גורם לו לעבור על איסור זה שאסור לסכן עצמו שהוא לפני עיור כמדדרשו, וגם כפשוטו דהא אפשר שמשכנהו ממש, והמקבל הא הוא עיור בזה שחושב שליכא סכנה".

ובספר משנת פקו"נ יישוב, דחשש הסכנה הוא רחוק, ורשאי אדם שלא לחוש לזה, אבל אסור להטעות אחרים

יט) ואמנם בספר משנת פקו"נ (סימן ב, ס"ק י), חלק על האג"מ, וכתב שאין לחוש לחשש רחוק כ"כ בשביל "ונשמרתם לנפשותיכם", וכל נידון הגמרא הוא משום אונאה, ולא מחיוב שמירת הנפש, וא"כ לפי דבריו אין שייך לפני עיור בזה. ואמנם כתב שם (בס"ק יא): "איברא דמהא דקאמרה הבריי"תא שני טעמים, אחד משום שמתעהו, ואידך משום סכנה, משמע דאין הנידון בסכנה רק משום שמתעהו, אלא הוה טעם בפני עצמו. אכן נראה, דהגם שאין חייבים לחוש לצד רחוק דסכנה, אבל מ"מ אדם שחושש גם ממילתא דא, אסור להטעותו ולהכניסו להאי סכנה, דהאדם בעלים על עצמו שלא לחוש לצד רחוק, אבל לא על אחרים".

לחץ לשיעורים
נוספים לצפיה

לחץ לשיעור
בנושא זה

דינים העולים :

- א. יזהר בעל נפש, לא למלאות כל תאוותו בכל הנאות העולם (ס"ק א).
- ב. האוכל דברים שמזיקים לו, פושע בגופו ובנפשו (ס"ק ב-ג).
- ג. מי שאוכל או שותה דברים הרעים, עובר בלאו. ומלקים אותו (ס"ק ד).
- ד. אין איסור מעיקר הדין לאכול מאכלים שלרוב אנשים אינו מזיק, אע"פ שלמיעוט אנשים מאכל זה מזיק (ס"ק ה).
- ה. מותר להכניס עצמו בחשש סכנה, אם זה רק חשש בעלמא (ס"ק ו).
- ו. יש אומרים, שמותר לאשה מינקת לאכול מה שתרצה, ואין הבעל יכול לאסור עליה מצד שמזיק לוולד (ס"ק ז), ויש חולקים (ס"ק ח).
- ז. יש שסברו, שגם המתירים, התכוונו רק שהבעל יצטרך לשלם כסף למינקת אחרת שתניק אותו, אולם באופן שאין מינקת אחרת, אסורה לאכול דברים שמזיקים לוולד (ס"ק יג). ויש שביארו דעת המתירים, רק כשזה חשש רחוק שיזיק לוולד, אבל אם יש ספק סכנה, אסורה לאכול (ס"ק יד).
- ח. יש סכנה ללבוש נעליים של מת (ס"ק טו). ו"א רק אם נעלו המת בשעת פטירתו, וי"א שגם אם לבשו בעת חליו אסור, וי"א שאסור אפילו אם המת לא לבשם עדיין (ס"ק טז), וי"א שאם יודעים שמת ממחלה שאינה מדבקת, מותר (ס"ק יז).
- ט. אסור למכור סנדל של בהמה מתה, בחזקת שהעור הוא מבהמה שחוטה, כיון שיש חשש שמא הכישה נחש ויסתכן הלובשו, וגם משום שמטעהו, [כיון שאיכותו של עור כזה היא פחותה] (ס"ק יח).
- י. אסור למכור דבר של סכנה, אפילו אם יודע הלוקח שזה מסוכן (ס"ק יח), אבל אם יש רק חשש סכנה, מותר (ס"ק כ).